

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

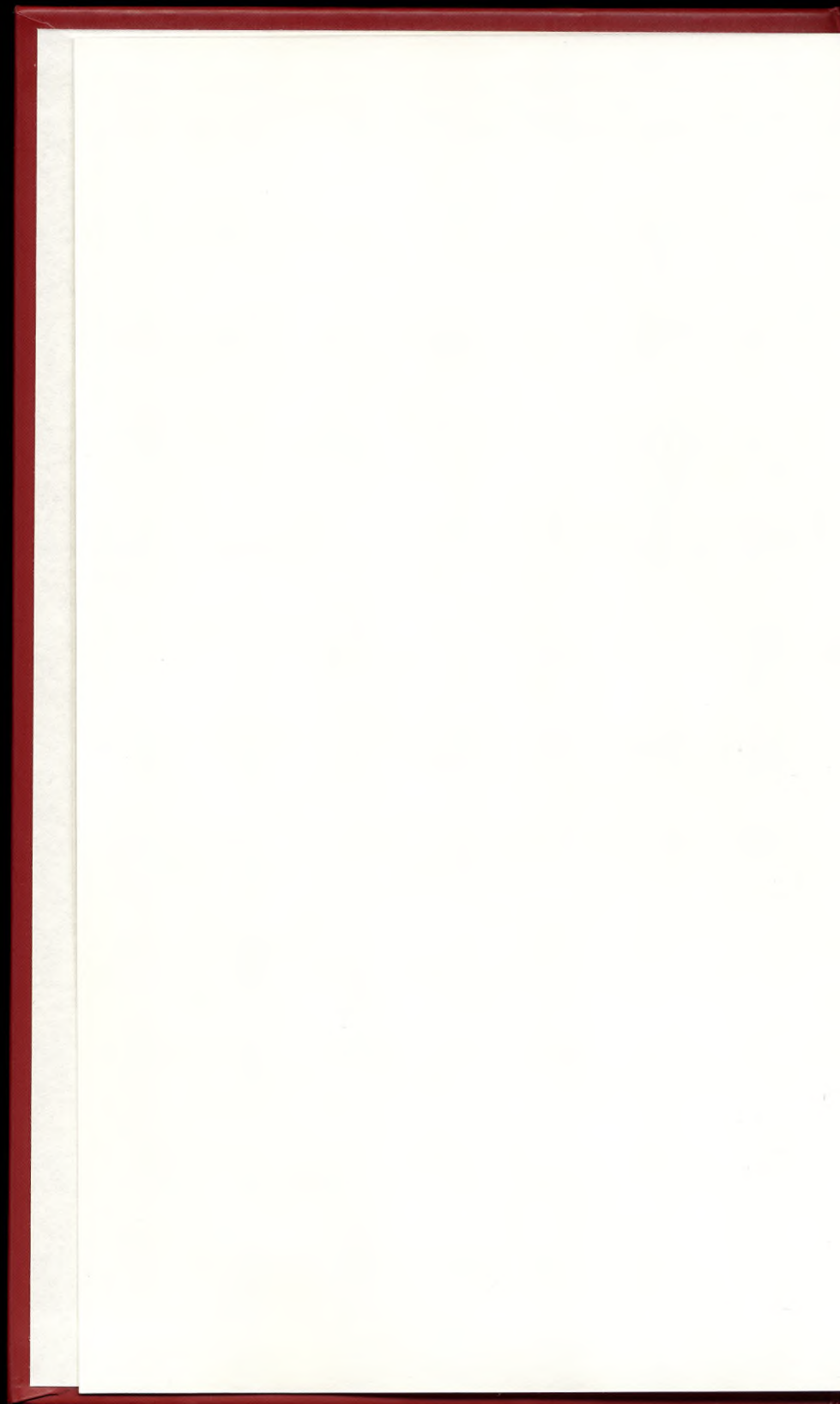
P A U L   V O N   M A R T E N S

POST ILLA

POST ILLA

POST ILLA

Paul von Martens

*Postilla betyder att det
viktigaste redan är sagt.*

© Paul von Martens och
Församlingsförbundets Förlags Ab
Helsingfors 2000

Bangatan 29 A, PB 285,
00121 Helsingfors
tfn 09-6126 1530
www.ff-forlag.fi

Glasmålningen på omslaget:
*detalj ur korfönstret i S:t Petri
kyrka i Rünigen, Braunschweig,*
Adi Holzer

Omslag&layout:
Peter Wikström

ISBN 951-550-538-0 (Finland)

*Boken är utgiven i
samarbete med:*

Bokförlaget Cordia AB,
Box 11175, 404 24 Göteborg,
tfn 031-774 03 33, fax 031-774 03 32
e-post: forlaget@cordia.se
www.cordia.se

Bokbeställning:
tfn 08-743 65 80, fax 08-644 46 67

*Bokförlaget Cordia AB ger ut
böcker och tidningar under namnen
Cordia, Trots Allt och Pilgrim.*

ISBN 91-7085-210-3 (Sverige)

Typsnitt: MINION 10/12
Papper: Munken Book 100 g
Tryck: WS Bookwell, Finland 2000

Till Gunda

I

V I N T E R

ADVENT

Där står en gammal åsna som ännu
ingen har ridit på.

Han har slagit vakt om sin frihet
men där han står bunden spetsar
han öronen och ser sig om.

Är det hans Herre som kommer?

En skojare till diakon vandrar omkring i mitt hjärta
från den ena kammaren till den andra och kungör med
stor röst: LÅT OSS BEDJA TILL HERREN!

Han svänger rökelsekaret med serv och liturgin pågår,
men själv är han helt och hållet otrovärd då han ropar:
ÅTER OCH ÅTER MÅ VI BEDJA I FRID TILL
HERREN.

Vad jag rätt skall bedja om, det vet jag inte,
utom då nöden lägger orden i min mun.

Än mindre vet jag vad jag skall tacka för, utom då min
bägare flödar över.

Min brist och mitt överflöd, men jag anar att det finns
långt mer.

PSALM 42

”Min Gud, bedrövad är min själ i mig; därför tänker jag
på dig...”

Det är ingen skam att säga att jag tänker på dig för att
jag är bedrövad, men det aktiva tänkandet på Gud är
att minnas livets stora ögonblick.

”Djup ropar till djup vid dånet av dina vattenfall; alla
dina svallande böljor gå fram över mig.”

Jag står i Guds överväldigande, oförklarliga liv, aldrig
utanför, alltid översköld som en klippa eller ett stycke
drivved. Som en forell i bäcken eller en lax i älven, en
harr bakom stenen...

”Sannerligen är det tillbörligt, rätt och värdigt att vi alltid och allestädes prisar och tacka dig..”.

Det var någon, kanske Kolakovski, som frågade vad det är för en Gud som ständigt vill bli prisad?

Det är en absurd tanke att ett påbud skulle ha utgått att man ständigt skall tacka och prisar honom oberoende av vad man får motta eller drabbas av i livet.

Tacksamheten är ett uttryck för trons välbefinnande, den är hundens ivriga svansviftning, inte dess krypande. Tacksamheten är ett uttryck för rikets närvaro, inte en grimas vid passkontrollen.

Den som träder in i bödens rum gör klokt i att såsom publiken ställa sig vid dörren och slå sig för sitt bröst, för i denna rymd av lovsång, förtvivlan, hopp och sorg är det ingenting som duger utom verkligheten, det varande, som det är.

I den gudomliga liturgin i katedralen ställde prästen i utsikt att det med Guds hjälp skulle vara möjligt att älska sin fiende, att det med Guds hjälp skulle vara möjligt att bryta sig igenom den egna försteningen, att man med Guds hjälp skulle kunna sträcka sig utöver sina begränsningar, stiga ur sitt förkrympta hjärta, sträcka ut sin förlamade arm, se med ögon som varit blinda och höra med öppnade öron.

Vad ger man åt den som redan har allt?
Sin nöd.

”...prisar och berömmar
Gud som rättvist dömer
och sitt folk ej glömmar.”
(Haqvin Spegel)

Den lovprisning som tillkommer Gud är annorlunda än det beröm vi ibland tilldelar varandra. Vi kan behöva uppmuntran, men vår själs lovprisning ökar på intet sätt Guds ära.

Lovprisandet av Gud liknar en hyllning men är i själva verket livet som bryter fram. Den som prisar Gud ger lika litet eller lika mycket som solrosen då den vänder sig mot solen, när den öppnar sig i skönhet tar den emot allt mera.

Men det är ofta i mörkret som man prisar Gud. Tillsynes kanske man försöker besvärja natten och bryta sig ut i dagsljuset, men det finns en natt som lyser såsom dagen. Enligt Psaltaren.

I min stora tomhet
i min stora förvirring
i min stora otålighet
i min stora utsatthet
i min rishög
till själ
finner jag bara besvikelser
och snabbt slocknade bränder
om jag inte kan ana
värmens från en annan eld
med annat bränsle
dånande under själva den mark
jag står på
brinnande stadigt
är jag förlorad åt min egen misströstan
och självkritik.

Julian of Norwich har samma auktoritet som den gamle Johannes på Valamo. Det är kärlekens. Den uttrycker sig genom de enkla orden i uppriktig okonstlad följd. Hennes ord är till ingen del där för att dölja, utan till alla delar för att öppna. Det är vad orden är till för. Varje ord, sats, mening.

”I min föreställning såg jag himlen, och vår Herre, husets överhuvud, hade inbjudit alla sina kära tjänare och vänner till en stor fest. Jag såg att Herren inte upptog någon särskild plats i sitt hus, utan att han konungsligt presiderade över det, helt och hållet uppfyllande det med glädje och munterhet.”

Hon skriver. Herren hade inbjudit alla sin *kära* tjänare och vänner. Många säger att Gud älskar, andra talar om hans älskade barn, men den som talar om Guds kära tjänare och vänner har verkligen bragt honom nära. Detta kan bara den göra som själv lånar ett kärleksfullt öga åt Gud, eller som ser som han ser om han skulle se genom henne.

Varje tanke om Gud måste uttryckas med största enkelhet. Det lärde jag mig av de få sidor jag orkade och brydde mig om att läsa i Umberto Ecos Foucaults pendel. Det finns ingen giltig tanke om Gud, däremot om människans gudsrelation. ”...haven I icke läst vad eder är sagt av Gud: Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud? Han är en Gud icke för döda utan för levande.”

Därför handlar teologin om lydnad och förtröstan, om mottagande och givande, om klagan och lovsång, om bön och tacksägelse och om Guds väsen uppfattat i detta varseblivningsfält.

Den som har längtat efter ord som är förankrade i det fördolda, men bara har fått lyssna till ord som är sammanställda av det föreliggande, blir uppgiven.

Ordet, tänker man då, är en gåva när det inte talas av någon, när det möter tryckt med neutrala bokstäver obesudlat av den talande.

Men Joseph Conrad skriver: "En utsagas värde ligger i den person som säger den, för ingenting nytt kan bli sagt av en man eller av en kvinna..."

Du behöver bara skriva ner dina tankar för att klart se vilka av dem som aldrig kan uttalas.

Skrivandet kanske desarmerar både onda och goda tankar, via pennan och pappret skapas en virtuell värld.

Ordet är emellertid inte bara ett uttryck för det som redan är utan också begynnelsen till det som ännu inte är.

Kring ordet hårdnar den rörelse i själen som ännu varken har form eller gestalt och reser sig till att bli en flyktig fantasi eller handfast realitet.

Det triviala ordet är den enkla återspeglingsen av det allom bekanta. Det skapande ordet har sitt ursprung i ett seende av annat slag.

Att skriva är att be (Kafka) och på det vita pappret framkallas ständigt en bild där man bland alla ansikten söker sitt eget.

Insikten måste skrivas. Gregorius av Nazians, Gregorius av Nyssa, Basilius den store, Simeon den nye teologen, Martin Luther, Joseph Brodsky, Fjodor Dostojevskij, Leo Tolstoj

alla har de av ord byggt block av ande - och dock tänkte de bara, men den undanglidande föreställningen lät fånga sig.

...för vart fåfängligt ord, som människorna tala, skola de göra räkenskap...

Men till mig smög sakta ett ord, mitt öra förnam det likasom en viskning. När tankarna svävade om vid nattens syner och sömnen föll tung på människorna.

Skall en vis man tala så i vädret och fylla upp sitt bröst med östanvind? Skall han försvara sin sak med haltlost tal, med ord som ingenting bevisa?

Ack, att mina ord skreves upp, ack, att de bleve upptecknade i en bok, ja, bleve med stift av järn och med bly för evig tid inpräglade i klippan!

Orden i en mans mun är såsom ett djupt vatten, som en flödande bäck, en vishetens källa.

Före orden går insikten, men insikten fångas av orden i en sådan bur där den kan bevaras i frihet.

(Matt 12:36, Job 4:12, 15:2, 15:19, Ords 18:4)

Gudsingivna kompositörer som Schnittke har förmånen att få bryta tystnaden ordlöst, att teckna ner anade gestalter utan att genom språket göra dem till kött. Huru mycket svårare är det inte att kräva sanning av ett verk som kan förstås?

Ordets tjänare ställer sig under ordet, säger prästen och menar då att han böjer sig för det han inte kan fatta och ställer sig tillsammans med de andra under dess auktoritet.

För Brodsky är ordet gränsen till det utsägbara, utsägliga och osagda, en gräns som tjänaren, diktaren rör sig vid och som slungar oss vidare, han pressar en gräns som profeterna.

”Jag skall leda dem, där de gå bedjande fram.” Jer 31:9

Var och en som försöker förstå Gud går vilse och den som talar om hans herravälde lägger ut sin egen tankestruktur. Den som vill följa hans vägar med ögat förlorar sig vid första vindling och den som vill ställa upp vägvisare har alla världens vägar som en härva framför sig.

Den som vill lära känna Gud förkastar därför all sin kunskap och tar emot vad som kommer under uppmärksam tacksägelse och bön vid minsta anledning.

Man kan bli ordentligt förvirrad genom att läsa t.ex Kolakovski, Gyllensten, den judiska historien, även Buber, för deras ord borde ju gälla berördheten av Gud, mötet mellan Gud och människa, och inte ett andligt liv som helt och hållet utspelar sig under skallens kupol.

Förneka varje systembyggnad, eller låt dem stå kvar med det värde de kan ha, men håll tomrummet, den obebyggda tomten öppen för ett tempel som inte är gjort med händer.

Religion är människans eget verk, hennes byggnad på den tomma tomt. Människan, den inifrån födda, är Guds verk. Och pendeln slår mellan bedrövelse och glädje, övergivenhet och trygghet.

PSALM 130

”Jag väntar efter Herren, min själ väntar, och jag hoppas på hans ord.

Min själ väntar efter Herren mer än väktarna efter morgonen, ja, mer än väktarna efter morgonen.”

Allt en människa säger om Gud, utsagor om honom, är meningslösa påståenden, lika kloka eller begränsade som talaren, lika fångna i det tankeklimat där de har fötts som andra tankar i tiden.

Om Gud kan man inte tala direkt, inte heller kan han infogas i ett sätt att förstå, ej ens som dess fäste. Om Gud kan man inte tala utom om orden läggs i ens mun, och även då är det han som är lyssnaren.

Han är icke närvarande som orsak, han är närvarande i sitt ljus, allestädesnärvarande.

Frågan om det finns en Gud kan endast uppkomma om man utgår från hans frånvaro - om han måste adderas till det som är.

”Aldrig har någon människa så talat som den mannen...” Joh 7:46

Med Jesu språk förhåller det sig så att just det som saknas ger svaret i människan själv – eller också inte.

Rättare sagt, hon får en linje och drar själv ett streck, eller, hon stiger in i gapet mellan orden.

Himmelrikets språk förklarar inte utan utmanar, är inte information utan fråga.

PSALM 22

”Och dock är du den Helige, den som tronar på Israels lovsånger.”

I första hand kommer den ortodoxa kyrkans sång i tankarna, men också lovsångsrörelsens. Det finns en liturgiskt och musikaliskt tuktad lovsång, men också en vildvuxen och oren.

Det är inte oväsentligt vems lovsånger Gud tronar på. Det kan handla om fågelfångare som snärjer själar i sina vackert hängda nät, prakten i ett glömt hovritual eller honungen i själens självbehag.

Mose ställer bildförbudet i begynnelsen: ”Du skall icke göra dig något beläte eller någon bild...”

Likaså: ”Om du vill göra dig ett altare av stenar, så må du icke bygga det av huggen sten.”

Konsten skall inte komma mellan Gud och människan. Han tronar inte på hennes förfarenhet.

Den konstnärliga gestaltningen förs åt sidan för att lämna mötesplatsen öppen. Konsten får på sin höjd vara ramen kring ett tomrum som inte får fyllas.

”Men mystiska upplevelser, som vi kalla dem med ett tvivelaktigt uttryck, är inte dimmiga eller obestämda eller sentimentala; det blir de först sedan de har befläckats genom försök att klä dem i ord. Men för att meddela sådant, som till följd av sin natur inte kan meddelas, måste man på ett eller annat sätt använda ord och därmed är man inne i en *circulus vitiosus*”, läser jag hos Koestler i Skriften på väggen.

Den seende som bara ser det synliga är medveten om att de ting som icke synas inte syns. De visar sig i andra tecken, i ord, i satser som inte säger att morgonen är vacker eller beskriver fåglarnas vattenläten, utan som förenar det oförenliga i meningar som glider in i varandra, upphäver varandra, och som ändå i sammanhållen helhet fångar en verklighet som själen känner igen.

Frågan är om ordet bara omkretsar ett tomrum och försöker fylla det eller om orden uttrycker det som icke är ord eller ljud, gripbart eller påtagligt, men ändå är.

Frågan är om det finns ett vara som endast syns som spegelbild i orden, såsom bergen jublar och träden klappar i händerna genom människan

som inte fristående betraktar det som är, utan som är del i det varande som betraktar sig själv.

Alltså det centrala ordet.

PSALM 131

"Herre, mitt hjärta står icke efter vad högt är, och mina ögon se ej efter vad upphöjt är, och jag umgås icke med stora ting, med ting som äro mig för svåra. Nej, jag har lugnat och stillat min själ; såsom ett avvant barn i sin moders famn, ja, såsom ett avvant barn, så är min själ i mig."

St. Diadochos, som levde på 400-talet, skrev: "Låt ingen som hör oss tala om själens iakttagelseförmåga inbilla sig att vi med det menar att Guds härlighet visar sig synligt för en människa. Vi bekräftar verkligheten att själen, när den är ren, märker Guds nåd, smakande den på ett utsägligt sätt; men ingen osynlig verklighet visar sig för den i synlig form, ty "vi vandra nu i tro och icke i åskådning" som St. Paulus säger (2 Kor 5:7). Om någon som följer den andliga vägen skulle se ljus eller någon ljus gestalt så skall han på inget villkor acceptera en sådan vision: det handlar om ett uppenbart bedrägeri från fiendens sida."

Att "skåda ljuset" är alltså inte att se någonting. Det är att hjärtat vidgas, en förhöjd uppmärksamhet på det som är och att det som syns belyses och laddas med närvaro.

Det vita pappret tar inte mot min lovsång, tacksamhet och tillbedjan. Du är sannerligen Osynlig, Otillgänglig, Ofattbar. Alla mina bilder skingras som en vaggande dimma och jag tillber dig i blindo utan någon annan riktning än den Jesus gav, "det fördolda".

Genom att varken avslöja ditt namn eller ditt väsen, din ort eller din gestalt, binder du oss till dig på varje plats och i varje läge.

GLASMÅLAREN ADI HOLZER

"Guds rike är invärtes i eder." Luk 17:21

Man kunde tro att ljuset kommer utifrån, men så är det inte. Ljuset kommer inifrån, projiceras genom ögats linser på glasfönstren och där ser vi hjärtats eviga bilder.

Så åtar sig hjärtat att i det naturliga ljuset, solens ljus, se vad det oskapade ljuset visar, själens bilder, människor som Gud utvalt.

Vem vågar hålla upp själens bilder mot ljuset, syna dem mot ljuset, låta det bryta sig i varje färgskiftning och nästan besegras.

Vem vågar hålla upp sina bilder mot ljuset, syna dem i varje färgskiftning och låta själva mörkret träda upp mot solen?

Glasmålaren håller upp sin själs bilder mot ljuset, låter det granska varje färgskiftning, kämpa med mörkret och darra fram gestalter som är laddade brottstycken.

Den som träder in i kyrkan måste få hjälp av hela rummet att samtidigt stiga in i sitt eget livs dolda mötesplats.

I denna kyrka måste han få hjälp att uppleva det han egentligen söker, ett hörn av paradiset där han ännu kan ana att Gud rör sig och frågar efter honom.

BÖN

Giv mig att varje dag granska mina skisser i klart ljus och att studera mina verk mot solen, jag som är en sammansatt och förvirrad anhopning av impulser, kortslutningar och interferenser. Låt mig se i ditt ljus, tro dina ord och leva efter dem. Amen.

Voyager 11 passerade Neptunus efter en färd på tolv år och bilderna som färdades med ljusets hastighet anlände fyra timmar senare.

Voyager möter nästa himlakropp om fyrahundratusen år och då har den kanske färdats ett stenkast i rymden.

Och ni talar om en Gud som är kärlek och Fader.

Gud är icke ljus. Det är för långsamt.

Långsamt som ljuset, fri ifrån ljuset är alla dagar tillgängliga.

BERÄTTELSEN OM SYNDAFLODEN

Syndaflo den kom, säger Gamla testamentet, för att Gud blev bedrövad i sitt hjärta och ångrade att han hade gjort människan då han såg att hennes tankar och uppsåt alltid var "allenast onda".

Någonting har skett när Paulus säger att Gud i stället för att förskjuta människan lägger sin arm om hennes axlar och försonar sig med detta missfoster helt och hållet utgående från sitt eget överflöd. Han har råd att tygla sin vrede och att övervinna sin besvikelse och att i sig besegra sin smärta.

BERÄTTELSEN OM REGNBÅGEN

Det står i början av Bibeln att bågen i skyn är tecknet på förbundet mellan dig och jorden. Det är alltså jorden som får löftet, förbi människan, trots henne och för hennes skull. Du besjäl ar skapelsen och tröstar den...

"...eftersom ju människans uppsåt är ont allt ifrån ungdomen".

BERÄTTELSEN OM BABELS TORN

De stora berättelserna är döda, säger franska intellektuella. Deras uppgivenhet är förståelig för de läser bara sig själva och varandra och de varken känner till eller förstår vad som berättas på andra språk.

BERÄTTELSEN OM ELI WIESEL

Han sade den 14 maj 1990 i Åbo: "Jag kommer alltid tillbaka till Bibeln, jag älskar Bibeln. Och jag tror, i likhet med en del av mina samtida, att närhelst vi vill läsa skall vi först läsa Bibeln."

BERÄTTELSEN OM ABRAHAM'S OFFER

"Sedan band han sin son Isak och lade honom på altaret". 1 Mos 22

Han var inte den sista som var beredd att offra sitt barn för sina mål. Det märkliga med Abraham är i alla fall att han lät hejda sig. Meningen var den gången att människooffren skulle upphöra för gott.

BERÄTTELSEN OM CIVIL OLYDNAD

"Där föll han tre gånger om dagen ned på sina knän och bad och tackade Gud, såsom han förut plägat göra." Dan 6:10

När det vid hot om dödsstraff blev förbjudet att tillbe någon annan än konungen skyndade sig Daniel omedelbart att för öppna fönster tillbe Gud, "såsom han förut plägat göra".

Den som vill förbjuda en människa hennes gudsdyrkan, vilken den än vara må, försöker skära av hennes rötter. All tro är inte lika värd, men varje människa har rätt till sitt eget andliga djup.

Ogudaktiga och människofientliga lagar, stadgar och påbud bör trotsas – genast.

JUL

Änglar är andliga bestar
därför måste de säga:
Frukta icke!

En djurisk människa
är mindre än hon kunde vara,
en änglalik likaså

Maria är "oförlikneligt
högre än änglarna"
enligt hymnen till henne,
och hon var människa.

Kan en nyfödd liten människas lätta andning mot din kind vara en fläkt av Gud, en liten pust av outvecklade hemligheter, av livets ljuvhet då det vilar i kärlek.

Vad är kärlek? Det är ömhet och omvårdnad och uppmärksamhet på dina behov i ständig beredskap att låta dig växa fri.

Den största födelsen måste vara att vända sig bort från livet för att finna Gud. "Att säga världen helt farväl" är något annat än att sluta sina ögon och öron för det som är.

Världen i religiös mening är motsatsen till Guds rike, den är den herrelösa skapelsen, jord, himmel och allt som är, berövad sin själ.

När en människa föds tänder Gud alla ljus på nytt,
solen och stjärnorna,

gnistrande öppnar sig hela det djupa universum för
hennes upptäcktsfärd.

Det heter i Bibeln att Stefanus då han stenades till döds såg "himmelen öppen". Det har man sagt också vid andra gudstjänares död. Men vad såg de som såg himmelen öppen?

Den store grekiske teologen Gregorius av Palamas håller fast vid att det finns ett verkligt möte mellan Gud och människa trots att ingen någonsin har sett eller kan se Gud. Gregorius förstår berättelsen om Stefanus så att det inte är Guds otillgängliga, osynliga, eviga väsen som visar sig för martyren, utan att det är Guds ljus, som på intet sätt är annat än Anden, som upplyser Stefanus med en vision som inte är kunskap om Gud, som ingen kan fatta, men som är verklig kontakt med honom i ett seende icke förmedlat med ögonen.

Ett seende som icke är förmedlat med ögonen möter hos Laxness i Världens ljus och himlens skönhet:

"Guds åsyn stod öppen för honom - härlighetsklang, skummande ljus...det var som om hans själ höll på att flyta samman med ett oändligt hav av högre liv, ovan ord, bortom all förnimmelse, kroppen genomsyrad av ett skummande ljus, ovan allt ljus; suckande förnam han sin egen litenhet mitt i denna oändliga, härliga klang och glans".

II

V Å R

När Herren drar in i sin stad
då är hela landet hans rike
och hans flagga vajar i varje buske
och träd

så är det med himmelriket

När Herren drar in i sin stad
då är hela landet hans rike
och då stryker fåglarna
i formation över taken.

FASTAN

Jag är inte en som de onda nalkas utifrån, inte en borg
belägrad av fiender,
redan sedan länge arbetar de inom mina murar,
omöjliga att skilja från mina inbyggare,
så lever min själ i ständig fara,
men min hemliga rådgivare, som också är långt mer än
min Herres representant,
han känner sina pappenheimare,
sina svin på gången.

"Ack att jag hade ett härbärke i öknen,
så att jag kunde övergiva mitt folk
och draga bort ifrån dem!" Jer 9:2

Blodbadet i Jugoslavien. På bilden står en maskerad
kämp med automatgevär. Han hälsar med vänstra
handen som spretar med tre fingrar, "sägs hänsyfta på
Treenigheten", påstår texten.

Vi bör kanske granska de nationella ideologierna
utgående från Jesu ord: "I haven djävulen till eder
fader." Han sade dem nämligen till folk som menade sig
tillhöra Gud.

I Finland tillhörde merparten av biskoparna AKS,
när det begav sig. I detta nationalistiska sällskap
undertecknade man sina brev "i rysshät, din tillgivne
NN".

Ideologin gör religionen till ett livsfarligt vapen mot
andra människor. Där den kristna tron finns hotar den
all fiendskap genom att den överväldigar en människa
med ofattbarheten i Guds väsen och verk.

"Gud spelar med kungar som med kort", säger Luther,
"och jag är hans äss."
I vilket spel? Misär?

Låt mig vila i din kyrka,
omfattas av den,
inte rusa runt den och sparka på punkterade däck
som om det kunde hjälpa.
Låt mig sitta lugnt tillbakalutad i plysken i den
Triumf Cabriolet
som står inkörd på tröskplatsen sedan många år
för att den inte rör sig.

Mina ortodoxa och mina katolska vänner kämpar sig
genom fastan, jag ser dem springa kilometer efter
kilometer.

Själv är jag nöjd om jag tar mig ner till porten vid
vägen.

Men även för den som endast symboliskt håller fastan
är den en stor och helig tid.

"Fastan, stora fastan..."

Att springa ner från hästen och gå ett stycke.

Medan de heliga fädernas strategi var att först lösgöra
sig från den yttre striden för att sedan bekämpa den
inre fienden, måste vi stå också i den yttre kampen,
förrådada och försvagade av våra inre fiender.

Så hjälp mig idag att i tid avslöja mina inre fiender,
döma dem och kasta dem i fångelse, så att jag med
oförvillade ögon kan betrakta slagfältet och se vad
striden egentligen handlar om.

Tag en dust med din djupa vrede. En soldat störtar inte ut i krig var gång han blir rasande, utan han håller sina vapen i skick och väntar på den rätta stunden, på det tydliga uppdraget

”Är det nu så, att ljuset, som du har i dig, är mörker, huru djupt bliver då icke mörkret!” Matt 6:23

Herre, min själ står alltid inför andra möjligheter, dörren står vidöppen eller på glänt,

i stor svaghet och med tårar ber jag om att se lågorna i min själ i ditt ljus,

för min själ är mörker och en eldslukare.

När ökenfäderna gör vreden och sinnets onda rörelser till verk av demoner så blir det möjligt för dem att bekämpa det som är *icke-jag*. Jaget kan knyta nävarna och fortsätta sin ensamma kamp.

Det lönar sig alltid att försöka bryta nacken av sin egen vrede under bön, även om bönen vore liten och föga övertygande i förhållande till de starka krafter som är i rörelse.

Han har tydligen med jämnmod krympt kyrkans skepp till en enmanskajak. Han paddlar i sitt ishav och småler åt de guidade turerna på trälare och åt turisterna på Lovebåten vid isranden. Guidernas prat skräller förstärkt bland isbergen.

Såsom den magnetiska nordpolen verkar på kompassen så verkar någonting på själen. En ständig attraktion från långt ifrån.

Men en permanent missvisning finns i dessa trakter, och en deviation.

På Lovebåten talar man om kärlek som vore den minsta gemensamma nämnare, det alla förstår och genom vilket var och en kan inse vad Gud är och öppna sig för honom.

Det första vore att sluta tala om Guds kärlek eftersom alla tror att det ordet är bekant till sitt innehåll. Det är inte känt och det skapar hela tiden falska bilder, ömhet, mildhet, närhet, värme och förvandlar tron till önskekonsert och tongåva.

Det är iögonenfallande att det är ilskan, vreden, irritationen som de heliga ökenfäderna hemsöks av. Den som vill och vill och vill stuvar in i ett skåp som flyger upp vid minsta beröring. Eller hur?

HELGONET

Han tror sig ha sagt nej till världens lockelser
men har i själva verket sagt ja till sig själv.

KATARINA VON BORA

Luther tänkte i vredesmod att han inte tillmäter något värde åt eremiter och heliga fäder, dessa fanflyktingar från livets vedervärdigheter, dessa rymlingar undan konfrontationen med kvinnan, dessa pojkar som inte stått ut med moderns tyranni i hemmet, dessa män för vilka varje ensamhet är bättre än de oberäkneliga uppgörelserna med Katarina von Bora. I brist på faktiska prövningar har de flyttat kampen in i skuggornas rike.

Varje man som lever i fred med sin hustru är ett större helgon än St. Antonius och är många gånger mera värd en djup bugning.

PSALM 51

"Ett förkrossat och bedrövat hjärta skall du, Gud, icke förakta."

En människa som är förkrossad av insikten om vart hennes egna vägar har fört henne är varken föraktad eller avvisad av Gud. Det väsentliga är att hennes egna vägar har nått sin ände. Men, finns det en förblivande insikt hos David eller är hans botpsalm ett stundens poem?

Psalmen är det förblivande, själv irrar han vidare i sina egna riktningar.

Det är handlingarna som skapar personen säger Bettelheim utgående från erfarenheter i koncentrationsläger. Det sade också Jesus. Var och en som hör och som gör. Höra, göra. Där avstannar personlighetsupplösningen. Där sättes gränsen för trälldomen och erövrar livsutrymme.

Vanemässiga handlingar skapar ingen frihet. Det gör de valda handlingarna. Låt inte din vänstra hand veta vad din högra hand gör, sade Jesus. Också tigandet kan alltså vara en handling.

FARISÉER EMELLAN

"Alla sina gärningar göra de för att bliva sedda av människorna." Matt 23:5

Hur svårt är det inte att avstå från att bli sedd!
Nuförtiden används ordet **synliggöra** i positiv mening alldeles som man för länge sedan talade om självförverkligande. Man utsäger något vinnande om de grupper som vill synliggöra sig själva, och en människa som vill bli sedd är gripande och ute i rätt ärende.

Att vara sedd, synliggjord och "hälsad på torget" är den definitiva berusningen. "Offentligheten är vår tids korrupcion", sade författaren Olli Jalonen. Också Jesu tids.

Offentligheten tycks ha en förmåga att upplösa sannfärdigheten.

"Huru skullen I kunna tro, I som tagen emot pris av varandra och icke söken det pris som kommer från honom som allena är Gud?", sade Jesus.

Lika litet som jaget får syn på sig själv, på sitt betraktande jag, kan det se det möte om äger rum i det fördolda. Jaget kan vända sin spanande blick utåt mot det synliga, men det söker förgäves sitt eget outrannsaktliga väsen. Det är som om själva försöket, granskandet, vore majestätsbrott. Människans ande, bortom själen och kroppen, är den egentliga hemligheten, skeppets dolda kapten som aldrig avlöser styrmannen på bryggan.

Du skall inte låta dig tröstas med falsk tröst, med
tankar som du själv föder med möda.

Du skall inte upplysa natten med irrbloss, med
stjärnregn av filspån.

Du skall inte bygga din egen bro med fästen bara i din
själs struktur.

Bättre är att sitta kvar i mörkret väntande att molnen
drar sig undan och stjärnhimlen blir synlig, ljus som
inte är från dig.

Om vi har blivit givna en insikt bör vi ta den på allvar
och bevara den i trofasthet också i det ögonblick då den
inte bär oss, utan vi måste bära den.

Det har inget ansikte,
det har ingen röst,
det är en klang,
en cello som sjunger utan strängar
och stråke

PASSIONSTIDEN

Han gick mot den yttersta
kraftmätning där Guds vilja var att
han inte skulle triumfera.

SKANDALEN

"Och Jesus gick in i helgedomen. Och han drev ut alla som sålde och köpte i helgedomen..." Matt. 21:12

När Gud slår vakt om sin ära och rensar sitt hus gör han det på mänskligt vis, genom en person som genom sin gärning prisger sig själv och dömer sig i omgivningens ögon.

FULLMAKTSFRÅGAN

När Jesus hade rensat templet frågar översteprästerna och folkets äldste efter hans behörighet att göra detta, efter hans fullmakt.

En fullmakt inordnar i det bestående, kända kontrollsystemet. Den som ger eller visar sin fullmakt har trätt in i det redan pågående spelet och accepterat de lokalt rådande villkoren, vilka centralt handlar om att något nytt och oförutsett inte får tillföras.

Den häftiga utmaningen kom, såsom också i fallet Johannes döparen, av att Gud kanske ändå talade genom honom och att han inte nöjde sig med att utlägga traditionen. Detta innebär naturligtvis inte att traditionen och Guds tal måste stå i strid med varandra, men att traditionen har sin traderade auktoritet, medan Guds tal har omedelbar, icke avledd myndighet.

Så gjorde Jesus anspråk på omedelbar, icke avledd myndighet. Han kunde inte mätas och vägas med överenskomna mått och vikter.

JAG ÄR DEN JAG ÄR

Säg mig det som är omedelbart sant det som är utan
förklaring och som står utan stöd.

Där orden är som en pelarsal orest av människohand
uppvuxen ur varandet

varande själv det som är medan tårar tar vid
av rikedom eller av brist.

Det som är har ingen fullmakt och ställer själv sitt
anspråk

när och var det varande vill.

”När de sedan hade sjungit lovsången, gingo de ut till
Oljeberget.” Matt 26:30

Tänk Jesus sjöng. Där stod de och sjöng. Och ur
sångens gemenskap sade Petrus ...

VIA DOLOROSA

Du har sett vägen upp till Jerusalem, till Oljeberget och stigen ner mot staden, mot mötet med makten i konfrontationens vecka.

Jesus fotspår försvinner innan aftonen, kvar är berättelserna om vad han sade, gjorde och vad som gjordes mot honom. Ingen av de kyrkor som i Palestina har rests vid hans vägar har något att ge utöver berättelserna själva eller mer än kyrkan i Ilulissat på Grönland.

”Jesus sade till henne:...den tid skall komma, ja, den är redan inne, då sanna tillbedjare skola tillbedja Fadern i ande och sanning; ty sådana tillbedjare vill Fadern hava.” Joh 4:23

Gud är ande, hans ljus och hans sanning är anden som gör varje plats, vilken som helst, till hans heliga berg. Att vara en sann tillbedjare är att veta om det ögonblick man befinner sig på helig mark.

SANN GUD OCH SANN MÄNNISKA

"När de sedan hade sjungit lovsången" nalkades han resans slut. Som människa bar hans kropp och själ all den beklämning, sorg och smärta, all den skräck som dagligen de genomgår som har fallit i människors händer, men också den långsamma sorg, ångest och pina som naturligt döende kan innebära.

Som Gud? Trängde lidandet in i det jag som är ett med Fadern och Anden, upptog det eviga, saliga, skapande, handlande Gudomsväsendet i sig människans ångest? Eller teg gudomsjaget i den stunden.

"och vid sjätte timmen
kom ett stort mörker..."

Var det ett fysiskt av luften förmedlat mörker, skulle fäderna ha frågat, eller ett andligt av det inre ögat sett mörker?

"Sjelva mörkret är
inte mörkt för dig..."

För mitt förstånd finns det ingen plats för den gudomliga naturen i lidandet och dock, han måste träffas av slagen. Men en samsyn är inte möjlig, utan endast så att blicken än vilar på Jesus, än på Guds son i samma person, utan sammanblandning. Fasbyte i mitt förstående hjärta.

"Du är Kristus, den
levande Gudens son."

O Helige Ande, som i våra hjärtan vidgar valv för en genomflygande fågel från den brinnande busken till Jesu misshandlade, törnrivna huvud....

”Då sade Jesus till dem: I skolen alla komma på fall.”
Mark 14:27

Så ser Herren alltså på oss som på barn, som är fulla av god vilja men utan en aning om den styrka som behövs. Han sätter inte på plats utan är barmhärtig på förhand.

För sin egen själsfrids skull begär omgivningen alltid fattning av den drabbade, det må vara sjukdom, orättvisa eller död som slår till.

Detta upphöjda lugn erbjöd Herren inte åt sina lärjungar:
”... med starkt rop och tårar frambar han, under sitt köotts dagar, böner och åkallan till den som kunde frälsa honom från döden; och han blev bönhörd och tagen ur sin ångest. Så lärde han, fastän han var Son, lydnad genom sitt lidande”. Hebr 5:7

Så valde Herren inte en roll, eller fattning, utan han ropade ut sin verklighet, även i vänners närvaro. Inte förbannelser, utan nöd.

”Ditt liv vill du giva för mig? Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Hanen skall icke gala förrän du tre gånger har förnekat mig.”

Så var det med den saken, med mig som stöd för Guds sak. Det är ett stöd som saken inte behöver. Det är det första. Gud behöver inte min hjälp. Skriv upp det. Inte min entusiasm. Inte min trofasthet. Han går sin väg enligt sitt eviga rådslut. Därför säger Herren:
”Edra hjärtan vare icke oroliga, tron på Gud, tron ock på mig.”

En okänd frågar: "Är inte också du...?"

En direkt fråga kräver ett direkt svar. Själen gör ett språng vid tanken att så klart avslöja sig.

Förnekelsen igen säger alldeles för mycket.
Tystnaden är talande, men vad säger den?

Att den frågande får söka svaret i sig själv.

VINTRÄDET

"Jag är vinträdet, I ären grenarna". Joh 15:5

Den som hela tiden är uppfylld av tankar om sin egen betydelse jävas och gäckas av verkligheten som inte känner till något sådant enskilt värde.

Ljuset från köket belyser eken och visar en grenstruktur som går igen i allt, att var och en är del av ett större liv.

"Jag skall icke lämna eder faderlösa..." Joh 14:18

Därför kan vi även i vår ensamhet,
innan dagen ännu har dragit in
och morgonrodnaden flammats till,
medan sinnet ännu vaknar och trevar
bland gårdagens brottstycken,
rannsaka våra dolda minnen efter
din första beröring,
Då du väcker oss...

FÖRNEKELSEVARIATIONER

I

Namnet Mannerheim hänsyftar **inte** på någon historisk personlighet. Det gör inte heller förnamnet Gustaf.

Mannerheim.

Gustaf.

Så mycket om styrkan i ordet inte.

II

I Johannesevangeliet på grekiska svarar Herren i Getsemane på frågan om han är Jesus från Nasaret "*ego eimi*" vilket betyder *jag är*. Petrus igen svarar på frågan om han är en anhängare "*ouk eimi*", vilket betyder jag är icke.

Vilken är mera verklig, den som säger att han är eller den som säger att han icke är?

Det är när stormen drar fram över skäret och vågorna helt översköljer klippan som det avslöjas vad som är en del av detta berg och vad som blott lämnade ett tomrum efter sig och
"dess plats vet icke mer därav."

Är då *ego eimi* inte en utsaga av en gäst eller en besökare?

O nej, han är ingen besökare utan varat själv, den som är den han är.

Samtidigt erbjöds Petrus förnekelsen av portvakterskan,
”inte var du väl en av den där människans lärjungar?”
Hon hjälpte honom att slinka in och att slinka ut.

Hon erbjöd honom en annan identitet, den att icke
vara den han var, och han tog på sig den sköna dräkten.

Hur får man nåden att vara, att säga jag är.

Jag klarar mig inte en enda dag bättre än Petrus, sade
han.

Hur kommer det sig förresten att man aldrig hör hanen
gala nuförtiden?

Har du hört den?

”gudsfruktan”

För att inte stöta sig med Gud aktade de sig att stiga
över tröskeln in i pretoriet när de krävde att Jesus skulle
dödas.

Johannes visar utan pekpinne, bara genom att berätta.

Vad är sanning? frågade Pilatus. Han var inte av sanningen, han kände inte igen den.

För att känna sanningen måste den redan finnas i dig för det handlar om ett igenkännande.

Pilatus var en obunden tjänsteman, i innersta mening oförtöjd och utlämnad åt opinionen.

Folket och dess ledare ville se Jesus korsfäst och Pilatus gick halvvägs till mötes för att de skulle lugna sig; han lät misshandla Jesus, men det blev bara inledningen.

Så lär vi oss att inte gå halva vägen i fåfängt hopp om att det skall räcka.

- Ge mig tusen!
- Här får du femhundra.
- Tack! Och resten!

Varför var Jesus mantel utan söm? Varför aktade sig de, som just hade genomborrat hans händer och fötter, för att skära sönder manteln som var vävd i ett stycke, varför lyssnade koncentrationslägervakterna gärna till Mozart och Beethoven? Av kärlek naturligtvis, till det vackra.

Två som var Jesu lärjungar i hemlighet har blivit kända över hela världen och genom historien. De stod inte ut med att dela den misstro han mötte i livet.

Då hans kraft var borta, hans liv, hans ord, hans närvaro, visade de hans döda kropp kärlek, vördnad, omsorg.

Även hos den försiktigt tillbakadragne, kanske just hos honom, blottas djup som är hemliga, den dolda människan.

Lov vare dig, Herre. Låt oss, då det behagar dig, ana, känna igen och högakta människors fördolda liv.

Koltrasten påstår,
talar och bevekar, lockar och förtrollar
SOLEN,
ropar den till sig, tjatar,
medan morgonens grå stilla får en annan färgton.

"Rabbuni!"

"Rör mig icke!"

Och detta är den stora morgonen, Maria från Magdalas,
Trädgårdsmästarens, oberörbarhetens, mer än
mysteriets, livets...Inte livet, det som pulserar i ådrorna
eller flämtar i fjärran pulserande himlakroppar,

Vi talar om ett annat liv, det som ingen mänsklig tanke
har kunnat eller skall kunna fatta. Det som var före
något annat, innan det blev ljust och det blev mörkt
och tiden välldes fram med sin mäktiga rörelse, därför
säger Jesus: Rör mig inte. Han har gått genom en gräns
som hon ännu inte... Åtskilda av dödens skarpt
skärande, särskiljande snitt.

Det är dödens väsen – att skilja.

På stranden en morgon före soluppgången hördes en
vissling från havet,
därute i den mittersta av fiskarbåtarna, ett stenkast från
vattenbrynet stod en fiskare och visslade,
då gick Jesus förbi, och ropade

”Tomas svarade och sade till honom: Min Herre och min Gud.” Joh 20:28

Herre, också vi. Detta är hjärtats hemlighet att ögonen inte söker i morgongryningens landskap, tanken inte försöker höja sig över sitt område, att alla föreställningar, bilder och liknelser får vara och att själen ger akt på, lyssnar till ditt ord, medveten om din närvaro som inte kan uttryckas på annat sätt, men som framkallar en bekännelse som kan formas i ord.

Seendets glädje är inte att se in i solen utan att finna sig vara i en belyst värld. Herrens härlighet är som en skimrande duva.

Då vi samtalade om den heliga Treenigheten om Sonen som är född av Fadern och om Anden som utgår från Honom och om hur Fader, Son och Ande tillbeds med lika ära stannades tiden och naglades fast av en duva som med korta snabba vingslag stannade i luften skimrande i solnedgången som ett tecken för oss som satt på berget nära vattnet och lyssnade till varandra.

III

S O M M A R

PSALM 87

”Och under sång och dans skall man
säga: alla mina källor äro i dig”.

Jag såg ett vattenöga i skogen
det glänste under löv och ris
och låg helt stilla,
men det porlade i närheten
en liten bäck rann fram
under fjolårsgräset
i en markfåra.

KONSTEN ATT LÄSA

När Camus skildrar de ryska terroristerna, dem som tog liv och gav sina egna, oroar han sig för det skrivna ordets förmåga att sätta själen i brand. Att föra pennan till pappret kan vara att tända en eld.

Andra skrev ner att Jesus sade: "Jag har kommit för att tända en eld, och hur önskar jag inte att den redan brunne." "Aldrig har någon så talat som han", rapporterade de som var sända för att bevaka honom. Elden slog ut i lågor över apostlarna och tände på i hela världen.

Böjd över mitt sotiga hjärta och med handen på den kalla ytan, minns jag hur det sprakade därinne, hur det brann och någon som sade: "Voro icke våra hjärtan brinnande i oss när han talade med oss på vägen och uttydde skrifterna för oss." Luk 24:32

GREGORIOS AV NAZIANZ

d. 390

Därför hålla vi fast vid den Helige Andes gudom att utan honom Herren Jesus Kristus blott vore ett minne, en berättelse om en man som vi väl kunde rätta oss efter, men mera vore hemfallen åt våra tankar. Så skulle vi vara lika människor som ständigt undervisade varandra och rättade traditionen, bundna av ord och regler och utläggningar, men icke av Gud.

Därför bekänna vi den Helige Ande, den osynlige utan gestalt eller ansikte, att vårt livs Gud i honom osynligt besöker vårt sinne, vårt hjärta och i enlighet med vår förmåga, omfattningen av vårt hjärta, möter oss, icke i en tro som sträcker sig över sekel utan endast till ett ord.

KOM HELGE ANDE

Kom in bland mina montrar och vitriner, strunta i uppstoppade drakar och fyllda fåglar, sänd ut konservatorn i solen medan du börjar förnyelsen.

VATTEN OCH ANDE

Jesus svarade: "Sannerligen, sannerligen säger jag dig: om en människa icke bliver född av vatten och ande, så kan hon icke komma in i Guds rike."

Man har frågat sig vad ordet vatten har att göra i sammanhanget. Många menar att det syftar på dopet. Det tillåter en personlig reflexion.

I vattnet blir jag helt omsluten av skapelsen, känner mitt människovarande med varje del av mig. Om du inte föds av vatten och ande, om du inte föds av din reella tillvaro, faktiskt du, det som vattnet som omfamnar dig påminner hela dig om att du är; nämligen att du är, finns till, som kroppslig människa med hela din relation till skapelsen, tiden och rummet, människor, att du är *inkarnerad* (vorden kött), inte bara är själ, tankar...

Om du inte föds av din kroppsliga verklighet och av ande, av det som kommer från Gud som du inte har någon kontroll över; om du inte föds av skapelse och nyskapelse...

Ja. Så är det också.

MIN HUND

Han talar om att inte vara frånvarande utan samla sig i sig själv, i sin kropp.

Gregorius skriver att den själ som är levandegjord av Anden skall återerövra kroppen. Hela människan skall uppleva Andens glädje, i stället för att låta själens glädje ha sitt ursprung i kroppen.

Kroppen älskar själen och själen kroppen, de är som herre och hund. En god hundägare visar ömhet med fasthet, och ingendera tvekar om vem som bestämmer. Människan äter inte det hunden släpar in, utan hunden får sin mat på anvisad plats och avhämtar det byte människan nedlagt.

Natten är inte mörkast just innan solen går upp, som någon sade. Den som ser åt rätt håll anar ljuset, ser det komma i stigande kraft.

Vägen är ändlös, därför är det bäst att sätta sig i rörelse. Efter det första steget kommer alla de följande dig att häpna. Med det första steget kommer du in i det nya landet, men först där börjar upptäckterna.

Jag har en bön. Låt mig finna Kappadokierna, Athanasius och andra relevanta lärare. De som behövs. Men hur kan jag framföra detta utan att börja med ett vördnadsfullt tilltal?

Bysantinerna nalkades Gud i stora heliga ceremonier, men kan man säga: Förlåt (att jag stör). Får jag stiga på? Jag har ett alldeles kort ärende.

Det är bara så att jag vill lära känna Er bättre, veta själv och inte nöja mig med vad de pratar i korridorerna.

Det är ju kanske bara deras intryck, eller rykten som de har hört, eller slutsatser av memoranda som de har läst.

Jag vet att jag måste läsa, att kanske just det är rummet där vi möts. I så fall ber jag om att bli mottagen där.

Nej, jag har inget bestämt ärende, i själva verket alltför många,

jag ville bara förvissa mig.

ORDET

Det sätt på vilket Gud talar genom bibelordet är fördolt. Att ordet, nu tänker jag på Psaltaren, är ett människoord, hela tiden inskränkt och begränsat, är uppenbart. Att det likväl hela tiden har kontakt med ett övermedvetande som både bekräftar och upphäver det som ordagrant sägs är lika klart.

Ordet är mötesplatsen för två fria, självständiga medvetanden.

O, helige Ande genom vilken även jag blir en helig plats,
ett rum,
stanna hos mig bara denna dag, förena dig med mitt
väsen, besegra mig, upplys mig, värm mig.
Herre, stanna hos mig
i mitt väsens salar. Amen

GREGORIUS AV PALAMAS

Han håller fast vid en vision av Gud som inte är ett seende av honom utan av en analogi, en oförståelig liknelse av vilken orden igen är en annan liknelse. Det är ett seende som inte bygger på insikt, inte heller på fantasi, utan på det som gives och som är outtryckbart i sin skönhet.

Själén blir genom den negativa vägen renad, den ligger som en putsad spegel och i den skönjes skönhet. Någon sade, "som om jag hade sett en djup, oändligt lugn skogstjärn, djupt fångslände, evigt rogivande, men inte utsläckande, en evig öppning, jag vet inte..."

När själen söker sin sanning ingriper hennes stränga sida och påminner om att hon skall frukta herren sin gud. Så skapar överjaget osanning i själva vördnaden och låter sig själv hyllas i en osann föreställning om gudsfruktan.

Detta apspel är nu avslöjat.

Så är Gud alltså helt utanför dig, även om han är i dig, för han är ingen av dina personer, fiktioner eller förklädnader utan din Fader; din källa, utan att du ändå är vattnet, ty även vattnet är han själv.

All polemik med Gud eller om honom är bara en kritisk granskning av våra egna bilder.

TREENIGHETSTID

När jag denna gråa, blåsiga morgon gick ner till stranden skrämde jag ut en flock ejdrar med ungar. Två gav sig flygande iväg, tre stannade med sina små. Tre av ungarna blev efter, en riktigt mycket och naturen var färdig att offra den ena, kanske flera, för flockens säkerhet.

Spaningen efter Gud i naturen ger ingen bild åt den som söker förbarmande utöver den försyn som åt vart levande väsen gett största möjliga överlevnadsberedskap, instinkt och förmåga. Varje fågel och fisk är rustad att upptäcka faran och att rädda sig men utplånandet är alltid nära.

Är det rätt att tala om död eller bör man säga förgängelse? Döden förutsätter levandets tragik, medvetandet om att inte längre få vara här. Den förutsätter att man kan ifrågasätta sig själv och att man är medveten om att man ständigt är ifrågasatt.

Att spana efter Gud i Psaltaren är att finna diktare som är besatta av rätt och rättfärdighet, av rättvisa. Det är regeln och måttstocken diktaren söker och prisar då han menar sig ha funnit den. Regeln för överlevande och förintelse, systemet i galenskapen, rutorna på schackbrädet.

BILDFÖRBUD

Ett av de första buden är att du inte skall göra dig någon bild. Hur skulle bilden som du gör med linjer eller ord, och som bara återspeglar en aning av din tanke och din insikt, kunna uttrycka något av Gud som är bortom varje mänsklig föreställning.

Med hjälp av ett glas vatten och ändlig fantasi kan du, även för den som aldrig sett en sjö, ge en föreställning om världshaven. När det gäller Gud har du ingenting som du kan demonstrera, ingenting om vilket du kan säga, "som det här men så oändligt mycket större att han omsluter allt, även den mest avlägsna galax, och ändå sådan att han kan bo i ett hjärta".

Tron på Treenigheten börjar därför med att vi lägger alla våra bilder och tankeformer åt sidan och säger om dem, "så är det inte". Vi säger det inte för att det är ofullkomliga bilder. Vi säger det för att inte låta oss vilseledas. Detta kallas den negativa vägen.

GUDS RIKE

Du breder ut din grönska under trädens pelarrader, du låter älgar bryta toppar av de unga träden och med kraft kasta sig på flykt då människan nalkas, du uppfyller luften med fåglarnas kvitter och låter vinden dra igenom med en susning som blott sällan upphör. Välsignat vare Faderns och Sonens och Den helige Andes rike.

SKE DIN VILJA

Det är inte fråga om att den inte skulle ske. Det enda som står emot din vilja, i mitt perspektiv, är min vilja. Är då min vilja att jämföra med skepparens som för sin båt ut på havet, inte för att trotsa våg och vind, utan för att nå sitt mål i beaktande av havets rörelser och luftströmmarna. Skepparen låter inte sin farkost driva och kastas omkring på vågorna, han styr, men inte mot utan med.

PSALM 16

”Jag har haft Herren för mina ögon alltid”,
dock utan att se,

jag har funnit lake, abborre och braxen i mina nät vid
soluppgången
och en lampa på mitt bord när mörkret har lagt sig,
men min vaksamhet är av annat slag.

”Ingen har någonsin sett Gud. Den enfödde Sonen, som
är i Faderns sköte, han har kungjort vad Gud är.”

”Jag såg Anden såsom en duva sänka sig ned från
himmelen; och han förblev över honom.”

Det var inte en tillfällighet att duvan stannade i solljuset
med guld briserande i sina vingar, med silver virvlande
mellan fjädrarna. Bländad av det himmelska ljuset,
förstummad av den jordiska synen fylldes jag av häpnad.

Det finns inget sätt att tala till människan förbi det hon
kan förnimma med sina sinnen, se med sina ögon, höra
tolkat genom sina öron. Ett silverstreck, en guldreflex på
det vanliga, framhäver det som hon anar.

Ingen har sett Gud men Sonen och Anden uppenbarar
det outsägliga. Några vill leva i denna uppenbarelse, i
denna gemenskap mellan två kända och en oerhörd.

TRIAS

Två klarar av att bära en planka, den tredje håller upp dörren. Den tredjes missmod har inte att göra med insatsen utan med att sakna ett arbetspar. Detta kan även gälla ett samtal. Det kan lätt bli en dialog avbruten eller störd av den tredje.

Treenigheten däremot talar om en inklusiv, inte exklusiv samhörighet. Den har inte sin grund i tre personers viljeanstängning utan i en väsenshet som utesluter splittring. Ingen av personerna är föremål för de andras behov. Så har fäderna tänkt. Fadern älskar Sonen som är hans väsens avbild. Sonen älskar Fadern som är hans väsens urgrund ("som är i Faderns sköte"), Anden älskar Fadern och Sonen som deras bekräftelse. Så är Gud Ursprung, Gärning och Bekräftelse, i sig själv begynnelse, väg och uppnått mål.

När molnen tornade upp sig så de bländande täckte
halva himlen med sin kraft och härlighet,
sade han,
om Gud vore så stor skulle jag tillbe honom.

TREENIGHET

Så snart tanken vidrör Treenigheten, Gud, orden Fader, Son och Ande, vidgas hjärtat av en anad helighet, av det osägbara och opåvisbart verkliga som är alltför mildt för att vara mäktigt och alltför omfattande för att ha en plats.

Kommen till morgonen
uppvaknad till dagen
stannar jag spanande
förbi gryningen.

Tallarna mot havet
skogen där borta
är också Guds rike
men i hemlighet.

Alla dessa tavlor, ängder gröna, gränslösa hav, lust och fägring, färglagda av poeten med egna färger visar diktarsjälens skönhet.

Men det finns en hymn som inte har himlen till underlag och träden som taktstreck. Den tar emot en okänd rörelse och ett osett ljus, en kraft som inte vidrör. Den svarar som en lyssnare till det som inte låter sig sägas och inte heller förnekas.

TREENIGHETEN en enkel bekännelse

Jag tror att när vi talar om Jesus så talar vi om Gud. När vi talar om Anden så talar vi om Gud. När vi talar om Fadern så talar vi om Gud. Men vi talar inte om tre som är gudar utan om *en Gud som är Fader, Son och Ande*.

När vi säger Gud så är det en treklang som ljuder samtidigt i ordet och vi tror att man inte kan upplösa denna enhet och betrakta Fadern eller Sonen eller Anden skilt för sig. Detta gäller Treenigheten sådan den är i sitt dolda, icke-uppenbarade vara. Ingen har någonsin sett Gud, varken Fader, Son och Ande, eller deras relation till varandra.

Vad vi har "sett" är Jesus, den människovordne Sonen, och uttryck för hans relation till Fadern när han var människa. Det var lydnad, bön, lovprisning. Han sade: "Ske icke min vilja, utan din." Som människa underkastade han sin mänskliga vilja under Faderns vilja, som också var hans egen vilja.

Den mänskliga viljan hade sitt ursprung i den mänskliga existensens alla källor och rötter; blodet, nerverna, arvet. Denna vilja gav han ingen självständighet utan han förverkligade ordet "*alla mina källor äro i dig*". Det ledde honom in i stora lidanden som skilde sig från deras som lider för att de hävdar sin egen vilja. Det är icke Fadern som lider, icke Anden som lider. Fadern förbarmar sig, Anden stöder. Det är människan som lider då Sonen underkastar henne Guds vilja och själv är denna människa om vilken det sägs: "han bar själv sitt kors".

Så hör tanken på Kristi två naturer, den gudomliga och den mänskliga, in i centrum av Treenighetstron. Det finns ett "främmande" element i Gudomen, "människan" som under tårar lär sig lydnad, införd i Treenigheten genom Sonen. Därför är våra svagheter burna in i Gud.

TREENIGHET

Sonens födelse av Fadern och Andens utgående av
Fadern är icke något som har skett en gång för alla, före
all tid, utan är själva gudomens väsen i evig härlighet.
En blomma blommar, en källa ger vatten, solen lyser,
Gud är Fader, Son och Ande.

HJÄRTSVIKT

Vi är som myror vid stranden av ett väldigt hav
och havet är en droppe i ett skyfall från en gränslös
himmel,
hur skall vårt hjärta vidga sig att omfatta dig, Herre,
inte att innesluta, men att rymma din närvaro.

FISKAREN

Ingenting är mera johanneiskt än att i morgonsolen
vittja tomma nät
medan bofinken promenerar omkring på granarna som
på fast mark.

ÖGONVITTNET

Han skärper blicken, en ny holme har uppenbarat sig
mellan skären, ett tabernakel höljt i nattgrå trasor ...

Man skjuter på Öro.

Lätta vapen rensar stränderna och tunga pjäser
bekämpar synranden. Kobbar och grund skälver.

Morgonsolen träffar två svanar med full kraft och de
flammar upp vita, orörliga.

”Det finns ingen Gud”, säger Jan Kaplinski. Det finns
ingen regissör, ingen dirigent, världen spelar sig själv

och i trapphuset till konstmuseet hänger en svävande
mobil med alla sina rörelser i jämvikt och på väggen
porträtt av upphovsmannen. Han kunde slå ögla på
ståltråd så att allt blev beroende av allt på synligt sätt.

Människan är skapad till likhet och avbild, säger inte
bara Irenaeus, eller kommer att vara det i sin kärlek då
hon ger namn och finner att allt är gott, att inga
ståltrådar förenar det ena väsendet med det andra,
svanen med luften och havet eller björken med myran.

Svanen väljer själv sin vik och måsar kretsar över falken
som snabbt söker skydd bland träden. Nätet sjunker
stilla och på morgonen ger det tre flundror, en åt var.

Dagligen spanade han mellan träden och genom
granarnas kvistar mot andra öar och havet som var
hårdare än himlen. Bara i sitt hjärta såg han; värme
utan gestalt, liv, och i sina ögon HOLY TEARS som
fäderna sade på grekiska.

EREMITEN

När ett möss gnagar i rummet vaknar han och häver sig
upp på armbågen
morgonljuset är dämpat av moln
det är vattnet som sysslar med båtarna
och luftens jämngrå susning som brister av enstaka
fågelrop
det är dags att stiga upp och att invänta
själens morgonljus.

OM ORMEN

”Jag skall sätta fiendskap mellan dig och kvinnan,
mellan din säd och hennes säd. Denna skall
söndertrampa ditt huvud och du skall stinga den i
hälen”.

1 Mos 3:15

Han slaktar och rensar fiskar med jämnmod, men
huggormen som han dräpte är bortom det som kan
upplösas med ordlekar.

Långt efter det alla fiskar är ätna söker den dräpta
ormen förgäves sin grav.

Mose höjde en kopparorm på sin stav, den liknade det
onda och Herren blev upphöjd likt en rövare

de som slog ihjäl honom riktade sin vrede mot det hot
han utgjorde mot varje steg de tog,
han blev upphöjd av sina fiender
men de fann ingen plats där han kunde gömmas för
evigt
så förblev även hans minne deras mardröm.

PSALM 148

”Loven Herren...du stormande vind, som uträttat hans befallning.”

Psalmisten uppräknar allt, alla kosmiska och jordiska företeelser som vi lever i. Därför gäller det att leva med Guds befallningar, åka snålskjuts, likt en seglare glädja sig över vinden, som ingalunda har i uppgift att föra någon båt över fjärden, men som kan göra det, vid sidan om. Vem ställer sig väl i vägen för en kolossal kraft och möter, trotsar den med *sin* styrka.

ALLEMANSRÄTTEN

"Saliga äro de saktmodiga, ty de skola besitta jorden", de som inte med stort kraftuppbåd markerar sina områden och reser sina vaktorn. Tyst och i smyg besitter de jorden utan att "ägarna" märker något eller upplever någon utmaning eller konfrontation från deras sida.

ANDLIGHET

Andlighet är inte att man vemodigt och stilla betraktar något ur livet, vrider och vänder på en snäcka sittande vid havsstranden, andaktsfullt sysslar med det man redan har, insikter, erfarenheter, minnen, utan i att man är vaksam och beredd att bryta upp.

HERDEN

Herden står på en sluttning i Grekland och ser hur fåren rör sig. De flesta håller samman, men det finns strövare och fribytare. En vissling, en sten, efter de djärvaste en hund, få dem tillbaka till hjorden.

Hur är det med hjorden. Är den viktig idag? De allra flesta fåren bereder inget synligt besvär. Liknelsen om det bortsprungna fåret säger bara en sak. Det är rätt att koncentrera sig på den som gått vilse.

JOHANNESSEVANGELIET

Vilken är Johannesevangeliets hemlighet om det vore som EXEGETEN påstår, nämligen att den historiske Jesus aldrig sagt mer än en bråkdel av de där bevarade Jesusorden.

I så fall är Johannesevangeliet uppenbarelse i eminent mening. Icke Jesus är här uppenbarelsen som evangelisten bevittnar, utan Evangeliet är uppenbarelsen som Jesus är fästet för.

APROPÅ SATAN

Den amerikanska teologen Elaine Pagels gör upp räkningen efter att ha förlorat både barn och man. Satan är enligt henne en uppfinning av kyrkan, ett vapen mot främst judarna.

Det är som om hon och andra forskare skulle räkna med att uppenbarelsen i Jesus inte har någon hård kärna alls. Genom läsning och meditation kring Johannesevangeliet kan man komma till en mera öppen uppenbarelseaning. En ständigt pågående manifestation av Ordet, som blir verkligt som ord. Det innebär att om Jesus inte har sagt det som Johannes säger så har han likväl sagt det.

Dock säger evangeliet inte att Ordet blev ord, utan att det blev kött. Så mycket alltså både för den ena och den andra teologiska spekulativen.

Treenigheten ger glädje i tanken och i hjärtat därigenom att tron på Gud Fader, Gud Son och Gud Helig Ande avlägsnar det förfärliga avståndet och ovissheten och för oss in i Guds rike, ledda av den gudomliga person som lever i åsyn av härligheten, och själv härlig innesluter oss i lovsången

Det går inte att förena alla utsagor om bönen i en harmoni, i en där sjön har lagt sig stilla och spegelblank,

men Herren går på vattnen. Hur är det då med havet, vågkammar, vågdalar, när skall det besluta sig? När vinden har lugnat sig.

FÖRMÖRKELSE

"...hans osynliga väsen, hans eviga makt och gudomshärlighet hava ända ifrån världens skapelse varit synliga, i det att de kunna förstås genom hans verk. Så äro de då utan ursäkt."

Rom 1:20

Heliga tårar sipprar fram ur stenen
tacksamheten strömmar fram över berget
här växer ljung och mossa
träd springer fram ur klippan
måsar glider snett genom luften och korparna
sträcker sin väg

Den som redan visste allt är utan ursäkt och förmörkad till hjärtat,

för tacksamheten är helt naturlig och den är tillgänglig för var och en som har ögon, säger Paulus.

PSALM 93

Herren är väldigare än furan, säger myran
och starkare än solen, säger blomman,

mäktigare än bruset av stora vatten
ängeln skyler sitt ansikte,

den som är utan ord ser furan,
ser moln dra fram under solen,
hör vinden skaka takplåtarna,
har ingen egen bild
minns ängeln
och förkastar förnekelse

H Ö S T

”...han som mättar ditt begär med
sitt goda, så att du bliver ung på nytt
såsom en örn”. Ps 103:5

Örnens tid,
vinden lyfter och bär
högre och högre
brusande stark låter den känna sin
kraft
och oron slår jämnt
som ett hjärta på spaning.

PSALM 140

"Herre, Herre, du min starka hjälp,
du beskärmar mitt huvud på stridens dag."

Ingen vet vad en dag har med sig och vilken förmåga man då har; att sköta skot och roder då en mörk by kastar sig över en, att ta käpp och sten och isblå blick då en hund ger sig på en. Att icke tappa rodret, att icke förlora herraväldet, det är en konst som somliga har i sin natur, som andra har förvärvat och som en del hela tiden tycks förlora.

"Oförberett kom det över mig", allt kommer alltid oförberett som vindilen och kastbyn över den som ser i medvind.

FINNAREN

Alla dessa fromma talare. De som säger att vi behöver personer som vittnar om vad de funnit i stället för att ge sig ut för att vara sökare. Alla dessa är människor som har avslutat färden och satt sig ner på en inbjudande trädstam.

ÅTERERÖVRING

"Men en främmande följa de alls icke, utan fly bort ifrån honom, ty de känna icke de främmandes röst."
Joh 10:5

Jag har avhänt mig språket, det enkla "Herren gav och Herren tog", för att inte med en ordfigur tro mig säga sådant som jag inte säger eller ta i min hand en spegel inramad i snäckor.

En återerövring börjar med namnet Jesus, som är förorenat av dem som använder det som dyrk när de plundrar människosjälar.

Det är de falska herdarnas lugnande ord när de söker
sitt byte bland fåren som klipper med öronen.

Jag är misstrogen och backar in i en vrå, är jag den
enda?

FÖRBEREDELSE

När du börjar, innan du låter dina tankar bearbeta
någon fråga, ställ ditt medvetande rätt, justera dina
värden inför Treenigheten, den dolde Fadern, den
uppenbarade Sonen och den närvarande Anden.

Gud är inte helt dold eller otillgänglig. Du är tillgänglig.
Paulus talar om vårt hjärtas ögon, Jesus om ljuset som
är i dig, så uppenbarar sig Gud som ett seende i dig,
vari du är den som ser genom att bli sedd, och det du
ser är inte Gud utan världen, men du ser den i hans
belysning, också dig själv.

DEN RELIGIÖSE

Då förleddes han att börja bedriva handel,
att handskas med sin tacksamhet som med en sedel, att
betala dig med det som är ditt, att ta det ur din hand
och sticka det i din ficka.

Han började med att i din park, alldeles nära ingången,
bryta en ros och ge den åt trädgårdsmästaren.

KVERULANTEN

Ja även i paradiset
skulle min suckan nå mig
och ibland alla skänker skulle jag klaga
om inte en fläkt av din vind blåste
genom mitt ostädade hjärta.

TABULA RASA

Varje morgon stryker jag ut allt köpsläende och all magi
men i nattens drömmar var jag både frisk och sjuk
jag dansade en härlig dans och jag kurerade mig
utan att minnas min krämpa.

Om morgonen gäller det att dra sig in i sitt hjärta och
att där finna fotfäste, att var dag återupprätta värdenas
hierarki.

Vid magnetiska störningar nära Olycksbådan styr man
efter ett avlägset ögonmärke och inte efter sin egen oro.

Min far sade: Somliga vill ge Gud bara sin synd, bara
allt skräp, medan de håller sin tid och sina dyrbarheter
för sig själva.

Du allestädesnärvarande, alltuppfyllande,
alltomslutande, allting upprätthållande, bärande,
skonande, frälsande Heliga Treenighet.

Min tacksamhet är den skärm på vilken ditt ljus leker
alldeles som björken tar solen i famn om morgonen.

Så är tacksamheten sköld och segel, solfångare och
frukt och människolivets mening.

ANDRAS BÖRDOR

Johannes skriver: "Men själv betrodde sig Jesus icke åt dem, eftersom han kände alla och icke behövde någon annans vittnesbörd om människorna; ty av sig själv visste han vad i människan var." Joh 2:24

Det finns människor som vill att man skall anförtro sig åt dem. De längtar efter att man utlämnar sig. Det är naturligt att man då är på sin vakt.

Att inte anförtro sig behöver inte bara betyda att man drar sig undan när det är klokast att göra så. Det kan också betyda att man har styrka och förmåga att bära, att man inte behöver luta sig mot någon.

Psykoterapeuterna har gjort icke-anförtroendet till ett arbetsredskap. Dels gör de därigenom klart vem det är som vårdas, dels för de inte öppet in eget, främmande material i den gåta som bearbetas. De för inte in sig själva med ord.

Längtade Adam, där han gömde sig i busken, efter att någon skulle slå sig ner i närheten så att han fick anförtro sig? Fick han lov att vänta ända tills Freud kom eller blev han upptäckt tidigare?

MYNDIGHET

"Varför låten I icke edert eget inre döma om vad rättast är?" säger Jesus. (Luk 12:58)

Ett myndigförklarande av människans inre som teologi, kyrka och psykologi inte har kunnat acceptera.

Dock ber jag om förlåtelse eftersom jag inte kan förlåta mig själv och mitt eget inre är obevekligt.

ENLIGT TOLSTOJ

Som furste och gardesofficer vägrade han att ta till sig en av tsaren älskad kvinna, som åldring tar han emot 20 kopek. Fader Sergeis ödmjukhet är inte en dygd eller en egenskap utan en insikt.

Inte genom sin helgelse utan genom sitt fall förstod han.

Fienden bröt igenom huvudförsvarslinjen och på den plats där han haft sin största seger blev han tillintetgjord.

Ödmjuk är en människa som blivit berövad alla sina prydnader, både dem som andra har gett henne, dem som hon har smyckat sig själv med, och till och med den hållning med vilken hon bar upp allt.

Du säger att den minsta i himmelriket är större än Johannes döparen. Konstigt.

Den minsta i himmelriket
kräver inte rättfärdighet,
skrämmer inte med Guds dom,
bländas inte av helighet.

Han vandrar i ljus mitt i mörkret,
är liten och vet att vilddjuren inte
har dragit sig tillbaka.

LIKNEELSE (Enligt Palamas)

Jag menar mig höra musik i radio men det är bara dess liknelse, en analog sändning.

Det sägs att Jesus endast talade i liknelser, och exegeterna påstår att liknelser bara har en poäng, ett utropstecken.

För dem som aktats värdiga att lära känna himmelrikets hemlighet och som har hört om analog och digital kommunikation är det uppenbart att det förhåller sig på annat sätt.

Liknelsen är rikets sätt att vara närvarande hos dem som är förhindrade att se och höra direkt.

STÖTANDE

”Det är otillbörligt att ta brödet från barnen och kasta det för hundarna”, sade Jesus till en ickejudisk kvinna som bad om hjälp för sin sjuka dotter.

Det är svårt att fatta att Jesus här först vägrar att hjälpa andra än medlemmar av sitt eget folk, låt vara att han sedan ändrade sig, att han delade våra begränsningar när det gäller vissa främlingar.

I Hebreerbrevet står det att han lärde sig lydnad genom sitt lidande. Det fanns alltså också hos honom ett växande och en utveckling som bryter fram inför denna kvinna. Hans begränsade nästankärlek brister och ger rum för något större. Han lärde lydnad genom lidande, inte bara sitt eget, utan det han mötte.

Efter operation

Jag tyckte mig inse något då halva min kropp var berövad all känsel, då mina ben inte fanns utan var främmande långsträckta föremål under täcket. Jag tyckte mig inse något om förgängligheten utan att ändå veta vad. Hjärtats stillhet och renhet är att utan någon föreställning invänta Herrens närvaro i ett rum utan bilder.

PSALM 3

”Jag lade mig och somnade in, jag har åter vaknat upp,
ty Herren uppehåller mig.”

Du böjde dig över mig när morgonen grydde, skakade mig inte, vidrörde mig inte, viskade inte mitt namn utan väckte mig inifrån mig själv, med kärlek. För detta tackar jag dig förrän ett ord är på min tunga.

FESTEN

”Många äro kallade, men få utvalda.” Matt 22:14

I och för sig är det märkligt att så många lät konungen vänta trots att de var bjudna till en stor fest, sonens bröllop. De kunde helt enkelt inte slita sig från sina rutiner.

Av dem som kom blev ändå en utkastad för att han inte hade brytt sig om att klä upp sig. Han, liksom de som stängde sig själva ute, hade det gemensamt att de inte var beredda på det oerhörda. En människas utvaldhet bekräftas nämligen av hennes glada överraskning och hennes festförberedelse.

”Mina kära vänner..., säger konungen enligt Julian of Norwich, ”... tack för att ni kom, och tack för allt vad ni har gjort för mig!”

Att få förlåtelse är inte att själv täcka över ett sår, det är att glömma sitt sår berörd av Guds barmhärtighet.

Först möttes Gud och den misshandlade på vägen, sedan möttes Gud och våldsmannen på Golgata.

6.11.1992

Idag jordfästs en vän i Roskilde domkyrka och en annan i Tempelplatsens kyrka. Båda följs med stor saknad och många lägger ner en sista hälsning.

Alla de blommor, telegram och adresser som hopas vid båren är löv som sopas samman under trädet. Stormar har farit iväg med de flesta av dem. Ett naket träd utan nedfallen lövskrud har i intet levt mindre än det vars rötter täcks av våta blad.

Jag skrev en bok, Maron, vilkens tema är döden. Klein och Almark behandlar döden, likaså Gyllensten. Allt talande om Gud skildrar och träffar endast egna bilder.

Hur har kyrkan uttryckt sig när det är så svårt att förstå att Gud möter bortom alla föreställningar?

DJÄVULENS MAKT

"Och djävulen förde honom upp på en höjd och visade honom i ett ögonblick alla riken i världen och sade till honom: Åt dig vill jag giva makten över allt detta med dess härlighet; ty åt mig har den blivit överlämnad, och åt vem jag vill kan jag giva den." Luk 4:5-6

Det är alltså djävulen som överlämnar den politiska makten åt vem han vill. Det är kanske för att undvika att ta emot makt av honom som riksdagen öppnas och avslutas med gudstjänst och som konungar och kejsare har krönts i kyrkor.

Han måste uppfatta det som ren provokation.

SERBIEN

Döden är ett svart hål i universum. Med frenesi störtar den ena människan den andra in i utplåningen.

FARA

"...och söker, vem han må uppsluka". 1 Petr 5:8

Det isar i hjärtat vid minnet av sorken som sprang till katten som till sin mor.

Det låg frost över gräset där katten låg. Sorken kom springande som dragen av en magnet, katten gömde den under sig medan den iakttog mig, tog den sedan i munnen och sökte sig bort undan störande blickar. Är det detta som kallas att leka med döden, att själv springa till sin undergång.

Om du vet hur det skall vara är du oberoende av Gud i synnerhet när det gäller gott och ont. Före syndafallet umgicks människan med Gud, efter Jesu gärning gör hon det också.

Fasta normer och tro hör inte samman. Tro eller fasta normer. De fasta normerna behövs för de andra, för att det är för tröttsamt att söka tillsammans med dem.

Varifrån kommer bilden av en Gud som söker våra nederlag och bevarar vår skam för den sista uppgörelsen?

Någon har förvrängt **upprättelsen**, Guds tröst och helande av den slagne och modfällde.

Det är bara den som slår vakt om ingenting som måste vara hemlighetsfullt avvisande

och bara den som har ett tomt hjärta som gör tigande till en dygd

ty "varav hjärtat är fullt därav talar munnen".

När påven drog in i filippinernas huvudstad togs nattklubbarnas skyltar ned längs vägarna och ersattes med Välkommen helige Fader! Så kanske det går till också i hjärtat.

Förutsättningen för att kunna säga något är allt det man inte säger. Orden tar sin styrka av att de ensamma är kvar.

MORGON

Havet sköljer sina vågor mot vår strand
tystnaden bryts av denna ensliga tvagning
som var det en fågel självupptaget
njutningsfull plaskande bland stenarna.

PSALM 27

"Förbida Herren, var frimodig och oförfärad i ditt
hjärta; ja förbida Herren."

Att förbida Herren är att vara lugn i sig själv, att varken
stå spanande i dörren eller sitta väntande vid fönstret,
utan att lugnt göra sitt såsom den som vet att han inte
är övergiven.

Att förbida är att lita på den som kommer i tid.

PSALM 130

"Min själ väntar efter Herren mer än
vaktarna efter morgonen, ja, mer än
vaktarna efter morgonen". Ps 130

Alltså är Herrens ord inte något som är tillgängligt att
slå upp, inte ens i Bibeln. Det är ett ord som kommer
till den väntande.

Många kortslutningar har åstadkommits för att
nattvakten blev lång och längtan efter instant light för
stark.

PERSONER

...suddiga konturer i dimma. Jag mötte en trast på vägen. Vi stannade båda. Trasten är densamma som sjöng överallt i vårvällan, den är en.

Någon skrev att det är en och samma människa som möter bakom allas blickar.

Han strök ut dig och mig. Det var vackert tänkt men fullt gjort.

VÄRDIGHET

De som kallade henne "synderskan i fariséns hus" lämnade det mesta osagt. Hon var en människa som behövde upprättelse och fick vänlighet och respekt.

Människans hemlighet är den storhet som finns bakom det omedelbart tillgängliga. Därför säger Jesus att domen är gränslöst hård mot var och en som kallar sin nästa en dåre och därmed gör henne betydelselös.

PSALM 34

"...ingen skall stå med skuld som tager sin tillflykt till honom."

Det är en alltför stor sak att fatta att en människa plötsligt står där skuldlös, för en övermäktig skuld innebär att allt är förgäves, att allt är en enda avbetalning. Ingenting lönar sig mera.

Skuldsanering och avslagen skuldsanering har lärt oss något om detta.

DOMSÖNDAG

PSALM 96

"Ja, då juble alla skogens träd för Herren, ty han kommer, ty han kommer för att döma jorden".

Tanken på Guds dom är det stora glädjeämnet, så djup är förtvivlan över tillståndet.

Domen låter hela tiden vänta på sig, menar man, men Hitlers rike, Stalins välde och s tyranni har utplånats.

"Herrens domar över jorden gå, Och de arma människor se därpå; Men de kunna intet dock förstå Av de växlande tider", skrev Lars Stenbäck år 1840.

Herre, befria mig från villfarelsen att det som sker är tillfälligheter,
gör mig också fri från vanföreställningen att jag kan se sammanhang och din ordnande hand,
i min hjälplöshet.

PSALM 28

"Herre till dig ropar jag; min klippa var icke stum mot mig."

Vad vore Herrens tystnad? Att hjärtat inte blir berört med en ny förståelse, att man ständigt värmer sig vid sin egen koleld, att man samtalar med sitt eko, att man ser spegelbilder, förvridna i lustiga huset.

"Allesammans söka de sitt eget, icke vad som hör Kristus Jesus till", säger Paulus, men han säger också "allt som var mig en vinning, det har jag för Kristi skull räknat som en förlust".

Det är lätt att förstå vad han säger, men vägen från förståelse till insikt och från insikt till införlivande och från införlivande till lydnad är lång, längre än mitt liv.

Vägen är lång, längre än mitt liv och om du inte skyndar emot mig möts vi aldrig för jag kan inte sätta mitt hopp till den långa raksträckan bortom avrättningsplatsen.

Herre, om du inte hinner fram innan tidens slut tar mig har jag vandrat förgäves, linkat fram andfädd och vilande vid varje krök, och hoppats

Om du inte möter mig sätter jag mig ner och reser mig troligen igen för att gå några steg.

Jag ber om den helige Ande
om din närvaro ända från morgonen,
att den skulle vila över mig såsom dimman vilar på
vattnet och ännu på dagen osynligt
ligger kvar.
Utan din ande
läser jag i skriften bara det som redan
finns i mig
och utan din ledning går jag
där jag alltid har gått,
men du Herre öppnar mina ögon för mer
än de är vana att se.

PSALM 139

”Toge jag morgonrodnadens vingar, gjorde jag mig en boning ytterst i havet, så skulle också där din hand leda mig och din högra hand fatta mig”.

Hela tiden omsluten av Guds medvetande rör jag mig på alla mina vägar i ett beroende som jag inte kan fatta. Jag ser fåglar flyga sida vid sida svepande in över vattnen och samfällt vända, stiga, kasta om riktning. Det finns samband som vi helt har tappat sinnet för, eller aldrig har haft del i.

Då människan håller ett djur, en fisk, en fågel, i sina händer känner hon det inte, hon bara behärskar det för ögonblicket och hon är inte mer än ett nät eller en fälla. Det är inte så Gud känner människan då han omsluter henne på alla sidor och känner hennes ord innan de har börjat forma sig. Men hur det är...

”Ty förrän ett ord är på min tunga, se, så känner du, Herre, det till fullo.”

Här talas om den omedelbara närheten mellan Gud och människa, mellan jaget ”mig” och ett annat jag i vilket det egna jaget vilar, dock utan upphävande av skillnaden och utan jämställande av de två. Den ena är känd, den andre är den som känner och själv endast är känd genom sina gärningar.

BÖN

Såsom jorden gömmer solens kraft i sitt inre, i sina hav, sina vindar, sina strömmar och träd och ger den tillbaka som ljus om natten, så låt mig gömma ditt ord, medveten om mörkret.

ANTONIUS FRESTELSE

Den helige Antonius blev av en besökare förd upp på en brant klippa under natthimlens flammande vita bloss. Där ställde sig främlingen helt nära honom och sade i hans öra "Tänk om den Högste tar på sig skulden för allt."

Den helige Antonius värjde sig, men ännu långt efter det han blivit lämnad ensam stod han kvar i natten, samtalande med sig själv om Jesu kors. "Skulden inför vem då!", ropade han högt. Och svarade "Inför all förtvivlan och dom".

GLÖMSKA

Bernt Mårtensson talade i radion om Guds förmåga att glömma.

Tänk hur snopet det måste vara att infinna sig präglad av alla sina synder och tillkortakommanden och märka att han har glömt dem helt.

Hans bild av oss kan vara en annan än vår egen, kan avvika mycket till vår fördel.

Aposteln skriver: "Gören eder intet bekymmer, utan låten i allting edra önskningar bliva kunniga inför Gud..." Fil 4:6

Man kan av fromhet, liksom för att lita på Gud, välja att göra ingenting alls i saker som angår en själv

Men budet är klart; bed, sök, klappa. Var rak! Var inte ett barn som låtsas ointresse för att det är väluppfostrat.

Att försöka utnyttja Gud för själviska intressen är oerhört, men då själviskheten är outrotlig har vi fått budet att tala öppet om vad vi behöver.

Det är bara den som säger någonting som kan få svar.

REDOVISNING

Med mina böner vill jag bygga en borg och med mina tacksägelser ett vaktorn för barn och barnbarn, för far och mor, syster och bror, för min hustru och mig själv, för alla andra jag blivit påmind om, en helig stad skyddad mot kringströvande ulvar och olycka som kan undvikas.

I den staden skall ingen kunna peka på det hus där Gud bor eller den gata där han drar fram, men hans närvaro skall vara uppenbar såsom vinden för seglet och sanningen för den som söker den.

Den största förvirringen är om man upphör att tacka Gud för en persons hälsa därför att nio andra är sjuka. Det är anspråkslöshet på Guds vägnar.

Alla mina hjältedåd förblev obemärkta och nu har jag själv glömt vilka de var.

Den som vill bli upptäckt, men värjer sig för att bli undersökt, hoppas på sin storhet men fruktar dess ihålighet.

PSALM 145

Jag vill lova dig, så länge jag är till, prisa ditt namn, så länge du skänker mig en morgon.

Din storhet, din ära, ditt namn söker mig på dolda vägar, kommer till mig på stigar som inte slingrar under träden eller över bergen.

Vart jag än ser kommer ingen gående, men medan jag ser rör tyngden av din närhet, eller hörntofsen av din mantel, vid mitt innersta, bakifrån över mina skuldror.

Jag registrerar som en gammal vindflöjel, vaggas till för morgonfläkten, vaggas i vinden.

*"När jag läser Post illa
finner jag mig vara åter i
fornkyrkan där de stora
teologerna var poeter.
Språket är förtälat,
autentiskt, mångtydigt.
Tanken gäckas i sina försök
att fånga Gud. Själen stäms
till lovsång på randen till
mysteriet. Förfärande och
ljuvligt!"*

Peter Halldorf,
PASTOR, FÖRFATTARE
OCH REDAKTÖR FÖR
TIDSKRIFTEN PILGRIM

*"Att läsa Paul von Martens
Post illa är att gå in i ett
ögonblick av skärpt
uppmärksamhet.
Man längtar tillbaka dit.
Språkets densitet, den
stränga skönheten – det
är en outtömlig bok."*

Tua Forsström
FÖRFATTARE
KONSTNÄRSPROFESSOR

POST ILLA

PAUL VON MARTENS

*Paul von Martens är författare,
teolog och tidigare radioman.*

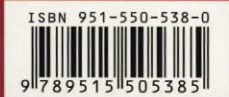
"Postilla betyder att det viktigaste redan är sagt"
Paul von Martens ger oss här en postilla för vår tid.
Det är läsning till eftertanke och bön, bokblad som
tål att tummas mer än en gång.

Post illa vänder sig till dem som tröttnat på fraser
som tömts och berövats sitt innehåll och vilkas själ
fortfarande söker verkligheten bakom orden.

*"Kring ordet hårdnar den rörelse i själen som
ännu varken har form eller gestalt..."*, skriver
författaren.

Därför hamrar han fram sina ord under
möda och självrannsakan – i obevlig strävan
mot kristendomens kärna.

 församlingsförbundets förlags Ab

Cordia

